

У ПОШУКА ВІДБРАНОВОГО ДИТИНСТВА

сказати, звідки привезли дітей у вагоні до воєнного Кам'янця?

І ЗА КРИХТАМИ АРКІВНОГО ВІЛУ І

Все, що було викладено далі, —

факти, зібрані протягом року спеціальною пошуковою групою ХОО «Меморіалу» ім. Василя Стуса на чолі з другим Дмитром Савенкою — Сергієм Ісасенком.

Бувають по критках ретельно вившулювані інформації про дитинство Михайла Савенки — за цей час були підняті архіви архівів в Україні, архівів СБУ та МВС, військових архівів у підмосковному Подольську, архівів Червоного Хреста України та Росії.

За деякими припущеннями, діти, котрі прибули наприкінці червня — на початку липня 1941 р. до Кам'янця-Подільського, могли бути комінтерновцями, з іспанці, або з-під опіки Червоного Хреста. Спочатку дітей, можливо тимчасово, направили до спеціалізованого дитячого будинку в с.Земляці. Протяг 8 місяців 1941 р. німецькі війська зайняли Звенизівку, частину дітей було розселено в сім'ї мешканців с.Жерда (Орницького, а нині Червоногородського району). За словами голови ради ветеранів с.Жерда Анатолія Кравчука, всього на початку війни в селі було розквартировано 350 дітей.

Михайло Савенко жив у сім'ї місцевого фельдшера Федора Волошина (помер 1947 р.), який ще до революції декілька років працював фельдшером у кам'янській в'язниці. На момент прибуття дітей у сім'ю було двоє дорослих синів. Волошини, який на той час був на фронті, а вже згодом працював фельдшером районної санстанції в Кам'янці-Подільському (мешкав на Підзамці, помер

ВІСНИК

2010 р.), та Сергія (помер 1985 р.).

Згідно із записами знайденої пошуковою групою книги №1 реєстрації вихованців спеціалізованого дитячого будинку в с.Лисовиді Городоцького району Хмельницької області, розпочатої 1944 р., група дітей разом з Михайлом Михайловичем у кількості 31 чоловік прибула до дитбудинку 7 липня 1946 р.

У цей же час ідеється про те, що вихованець Михайло Савенко, 1936 р.н., українцем, народився в Кам'янці-Подільському, з родини колгоспників, батько загинув на фронті, мати працює (отже, жива).

Проте, за спогадами колишнього інспектора по дитячих будинках Хмельницького обліго Антоніна Григор'єва (1919 р.н.), цей дитячий будинок вразило після звільнення території від фашистських військ був спеціалізованим, і склад його вихованців формувалася в такій пропорції: 90% — діти загинувших воєнактивів, 10% — дитинвалідів.

1948 р., після спалучу в дитбудівну стрілецького лішав, групу дітей разом з Михайлом Михайловичем відвели на лікування спочатку до Проскурова, а потім — до Соколівки. Після реабілітації він 1949 р. повернувся в Лисовиді.

22 вересня 1952 р. в Городоцькому районному ЗАГСі видано свідоцтво про народження Михайла Савенки, де батьками вказані Савенко Михайло Степанович (українець) і Савенко Людмила Володимирівна (українка). Не виключено, що дані у свідоцтві анонсові з сім'ї дитини.

Цього ж року Михайло Михайлович вступив до Ворошиловградського (Луганського) ремісничого училища №1, після закінчення якого, 1954 р., повертається до Жерда а подальші побачити людей, котрі надали йому притулок. Проте на той момент фельдшер уже помер, і юнак завербувався на роботу в ліспромгосп у Перемську область.

І ПІВКИВІ ПОТОМУ І

— День народження батьки ми завжди святкували 4 лютого, а роки рахували з 1937-го, — згадує Дмитро Савенко. — Щоразу, за ініціати даними, він мій народився і 36-го. Та ось минулого року, після чергової діти, я вирішив зробити батькові подарунок до 75-чиря — все ж таки знайти корінь нашого роду. В травні 2011-го мій вихрулю в подорож Хмельницькою. Побували в Кам'янці-Подільському, на Довжку, завітали в Жерда.

Михайло Михайлович хотів побачити місце, де ріс і виховувався в роки війни. Він ступив на подвір'я, влізла криницю і стару яблуню. На місці колишньої хати вже виросла нова. Нині там живе тільки невістка Галина Во-

У ПОШУКА ВІДБРАНОВОГО ДИТИНСТВА

ДОВЖОК

лошина, яка дуже привітно прийняла його разом із сином Дмитром. Відвадітати діти і молили Федора, Федора та Сергія Волошиних, а дали поїзку в Лисовиді школу. Там разом з донькою та онукою улюбленої першої вчительки Марії Труш вони покляли кати до ті могили та відвадітати територію професійно-аграрного ліцею — колишній панський маєток, де знаходився дитячий будинок. Радо і дуже гостинно зустріли колишнього виховника і в Лисовиді школи.

На жаль, не дожив Михайло Михайлович до того дня, коли його синові Дмитру в січні 2012 р. було проведено завання «Почесний громадянин села Лисовиді, адже після візиту разом з батьком туди, де він виховувався і вчився, Дмитро Михайлович почав опікуватися Лисовиді школою.

— Де ми не були, завжди звертаємося до людей з проханням допомогти з розшуком родичів Михайла Михайловича, — каже керівник пошукової групи. — Дуже приємно, що на Хмельниччині такі чудні люди. Про останню подорож Михайла Михайловича на Хмельниччину та на виваженню його пам'яті чудовий фільм зняла творча група ТРК «Подільля-центр», на чолі з одним з кращів авторів та режисерів ТРК «Подільля-центр» Раїсою Котур, а оголошення про наш розшук друкували обласна та місцеві газети.

Ща раз через газету «ПОДІЛЛЯНИН» звертаємося з проханням відшукувати всіх вихованців Лисовидіського дитячого будинку 1944-1952 рр. або інших осіб, які пам'ятують чл мають інформацію стосовно колишнього вихованця дитячого будинку Михайла Михайловича Савенки, орієнтовано 1936-1937 р.н., який там у цей період

виховувався, або які можуть надати іншу корисну інформацію щодо цього дитячого будинку за вивчаєним періодом.

Крім того, розшукуємо будь-яку інформацію стосовно можливих батьків Михайла Михайловича: САВЕНКА Михайла Степановича та САВЕНКО Людмили Володимирівни, орієнтовно 1895-1920 р.н., які, можливо, за неперевіреною інформацією, були уродженками Городоцького району (або на той момент — Кам'янської Подільської області), та шукаємо їхніх можливих нащадків.

І ДІЯ ДОВІДИН І

Михайло САВЕНКО офіційно народився 4 лютого 1937 р., 1944-1952 рр. — вихованець Лисовидіського дитячого будинку. Після закінчення 1952 р. Лисовидіської школи вступив до Ворошиловградського (м.Луганськ) ремісничого училища №1, яке закінчив у червні 1954 р. за фахом «Учар-універсал 4-го розряду», 1956-1959 рр. — служив в армії.

В лютому 1960 р. його було прийнято на роботу в м.Мостізагі №2 тресту «Мостбуд №1» м.Київ.

1967 р. було присвоєно почесне звання «Ударник комуністичної праці», 1973 р. закінчив Київський технікум транспортного будівництва. З лютого 1974 р. до травня 1976 р. працював у Республіці Гвінея в складі групи радянських фахівців з прокладання дротів і мостів. 1986 р. від імені Президії Верховної Ради СРСР був нагороджений медаллю «Ветеран праці». В перші дні навесні на Чорнобильській АЕС працював над ліквідацією аварії на катастрофі в зоні ЧАЕС.

Постановою Ради Міністрів УРСР 1988 р. портрет Михайла Михайловича було встановлено на Алії трудової слави ВДНГ УРСР. 1990 р. вийшов на заслужений відпочинок, пропрацювавши 30 років майстром на одному підприємстві — Мостозагін №2 тресту «Мостбуд №1» м.Київ. За участь Михайла Михайловича було зведено більшість мостів не тільки в Києві, а й в Україні (в м.Кам'янці-Подільській збудовано за його участю міст «Стрілка лань»).

Разом з дружиною Альбіною Станіславівною виховав двоє дітей — Тетяну і Дмитра, радів онукам — Владиславу та Діані.

Зупинилося серце Михайла Михайловича 19 липня 2011 р. Він похований у м.Київ, на Биховському кладовищі.

Олега Міротама, «Подільнян», Сергій Ісасенко, «Вісник меморіалу»